

Lausunto Pirkanmaan Yrittäjät ry 30.6.2023

Kehräsaari, B-rappu, 2. krs, 33200 TAMPERE

pirkanmaa@yrittajat.fi

p. (03) 251 6500

Pirkanmaan vaihemaakuntakaava luonnos

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 17.4.2023 (46 §) päättänyt asettaa nähtäville Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan kaavaluonnosaineiston ja pyytää siitä lausunnot. Aineistot löytyvät osoitteesta: <https://tieto.pirkanmaa.fi/kaava/>. Vaihemaakuntakaavan teemana ovat elonkirjo ja energia. Lausunto pyydetään toimittamaan 30.6.2023 mennessä osoitteeseen pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi tai postitse PL 1002, 33101 Tampere.

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa, sekä vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella. Lisäksi kaavatyössä tarkistetaan kaupan ohjauksen ratkaisua päivitetyn maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, ja tarkastellaan Puolustusvoimien toimintaan liittyvien suoja-alueiden ajantasaisuus. Vaihemaakuntakaava täydentää voimassa olevia Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 sekä Kuhmoisten osalta Keski-Suomen maakuntakaavaa

Kaavaa laadittaessa tulee maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset: 1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön 2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon 3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin 4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen 5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön 6. elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittämiseen.

Pirkanmaan Yrittäjät ry pitää vaihemaakuntakaavan kirjauksia pääosin perusteltuina. Merkinnät pohjautuvat kattaviin selvityksiin. Pirkanmaan Yrittäjät ry kiinnittää lausunnossaan perustehtävänsä vuoksi erityistä huomiota elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittämiseen sekä alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, huomioiden kuitenkin vaikutukset myös muihin tärkeisiin osa-alueisiin, sikäli kun ne liittyvät elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Luontoarvoja osoittavat maakuntakaavamerkinnot ja suojelualueet

On tärkeää, että vaihemaakuntakaavassa on tunnistettu uudet sinivihherluonnon monimuotoisuuden ydinalueet sekä kirjattu luonnon monimuotoisuuden ydinalueet ja MK-merkinnät. Alueilla ei ole todettu olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia yhdyskuntatalouteen, vaan sen sijaan myönteisiä vaikutuksia erityisesti maa- ja metsätalouteen. Myönteisten vaikutusten aikaansaamiseksi on huomioitava, etteivät merkinnät rajoita alueiden maa- ja metsätalouskäyttöä. Erityisesti luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi osoitetuilla alueilla vaikutusten arvioinnissa voisi nykyistä selkeämmin esittää merkinnän

vaikutuksen yksityisten maanomistajien metsänhoitoon ja maanviljelyyn. Vaikutusten arvioinnissa olisi hyvä huomioida myös maatalouden sivuelinkeinot ja muu mahdollinen elinkeinotoiminta alueella.

Alueiden on todettu luovan uusia mahdollisuuksia elinkeinoelämälle ja edistävän uusien työpaikkojen syntymistä esimerkiksi matkailun edistämiseen liittyvien innovaatioiden tai luonnon raaka-aineita jalostavien tuotantolaitosten kautta. Myös vaikutuksia alueiden olemassa olevaan elinkeinotoimintaan kokonaisuudessaan, olisi hyvä arvioida kattavammin.

Vaihekaavaluonnoksessa esitetään suojelumerkintöjen yhtenäistämistä. Luonnonsuojelualueet on hyvä perustaa aina luonnonsuojelulakiin nojaten, koska luonnonsuojelulaissa on selkeät toimintatavat suojelualueiden perustamiseksi sekä selkeät korvauskäytännöt. Suojelualueiden osalta on huomioitava maanomistajien kuuleminen, vaikuttamismahdollisuudet sekä korvaukset luonnonsuojelulakia vastaavalla tavalla. Vaikuttamismahdollisuudet toteutuisivat paremmin SI-merkityillä alueilla ehdotetun S-alueen sijaan.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokas maisema: Maa- ja metsätalouden sekä maaseutuelinkeinon uudisrakentamista tulee ohjata ensisijaisesti rakennustapaohjeilla. Tuotantorakennusten sijainnin osoittaminen on haastavaa, koska yksittäisellä maatilalla voi olla varsin vähän sijoittamismahdollisuuksia uusille toiminnan kannalta keskeisille rakennuksille. Ohjausta voisi lieventää lisäämällä maininnan siitä, että uudisrakentamisen ohjaus tapahtuu ensisijaisesti maisemaan sopivalla rakennustavalla.

Kansallispuistojen kehittämisvyöhyke Seitsemisen ja Helvetinjärvi: Laajan ja yhtenäisen kansallispuistoalueen kehittäminen voi tuoda positiivisia vaikutuksia luontomatkailuun ja edistää siihen liittyvää elinkeinotoimintaa. Tästä näkökulmasta alueen kehittäminen on kannatettavaa. Olisi kuitenkin hyvä tarkentaa minkälaista luontomatkailua uudella merkinnällä tarkoitetaan. Merkinnän kehittämissuosituksissa todetaan, ettei merkintä rajoita maa- ja metsätalouskäyttöä, metsästystä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Ylöjärvellä Kurun alueella toimii Tredun metsäalan koulutuspieni, joka hyödyntää tällä hetkellä metsähallituksen maita opetusmetsinä. Nämä maastot sijaitsevat juuri tällä kansallispuistojen välisellä alueella. Mikäli metsätalouden harjoittaminen ei olisi enää jatkossa mahdollista kyseisellä alueella, alan opetusedellytykset kärsisivät merkittävästi. Koulutuspienillä koulutetaan mm. metsäkoneenkuljettajia, joista on tällä hetkellä merkittävä pula. Alan elinkeinotoiminnan tukemiseksi koulutuksen jatkuvuus on turvattava.

Pohjavedet: Maakuntakaava pyrkii turvaamaan hyvälaatuisen veden saannin kasvavan väestön ohella myös elinkeinoelämälle. Monilla toimialoilla veden laatu ja tasaisuus on arvioitu kriittisiksi tekijöiksi. Maakuntakaavaan on ehdotettu tarpeelliseksi kannatettavia muuttuneeseen luokitusjärjestelmään nojaavia muutoksia pohjavesialueiden suhteen. Pohjaveden suojelu saattaa edellyttää kuitenkin pohjavesialueille sijoittuvilta toimijoilta panostamista pohjaveteen kohdistuvien riskien ennalta ehkäisemiseen. Toimenpiteet ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupaharkinnassa, jolloin on huomioitava erityisesti uusien alueiden suhteen, ettei välttämätön ja tärkeä suojelutyö aiheuta kohtuuttomia ja nopeaa reagointia vaativia toimenpiteitä alueiden elinkeinotoimijoille.

Energia

Tuulienergia: Koska Pirkanmaa on vahvasti kasvava maakunta ja kokonaissähkökulutuksen odotetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä, energiantuotannon lisääminen tuulienergiatuotantoa kasvattamalla on

kannatettavaa. Tuulivoimahankkeiden myötä alueille syntyy myös usein suoria ja kerrannaisia työpaikkoja, ja hankkeet tukevat onnistuessaan kuntien elinvoimaa. Erityisesti rakentamisvaiheessa aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset ovat usein merkittäviä.

Potentiaalisia tuulienergiatuotannon alueita osoitettaessa on osana teknistä sijaintiselvitystä arvioitu kattavasti mm. lentoesterajoitusten vaikutukset, maisemavaikutusarviointi ja näkymäalueanalyysi. Kyseisissä selvityksissä ei ole ilmennyt tekijöitä, jotka suoraan vaikuttaisivat lähialueiden elinkeinotoimintaa rajoittavasti. On kuitenkin todettu, että tuulienergiatuotanto voi vähentää alueen matkailu- ja muuta elinkeinotoimintaa. Erityisesti maisema- ja meluhaitat koetaan yksilöllisesti. Varsinaista yritysvaikutusten arviointia ole myöskään vielä tässä vaiheessa toteutettu, minkä vuoksi mahdollisista elinkeinotoiminnan rajoituksista ei ole kattavaa tietoa. Tähän näkökulmaan olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota.

Muut energiatuotannon muodot: Sekä turvetuotannon ja sen energiakäytön, että aurinkoenergian, vety- ja biotalouden edistämisen on todettu tukevan alan liiketoimintaa sekä lisäävän työpaikkojen määrää, mikä tekee myös kasvavan energiakulutuksen huomioiden tuotannon edistämisen maakuntakaavatasolla toivottavaksi.

Energiansiirtoverkot: Voimajohtojen sijoittaminen jo olemassa oleviin johtokäytäviin on kannatettavaa erityisesti maa- ja metsätalousyrityksiin kohdistustuvan haitan minimoimiseksi. Yksittäiselle maanomistajalle sähkönsiirtoverkkojen varaukset estävät metsäisillä alueilla metsätalouden harjoittamisen. Näiden osalta on pyrittävä minimoimaan elinkeinotoiminnalle aiheutuvat haitat, kuitenkin mahdollistaen elinkeinoelämän turvaamisen kannalta välttämättömän kattavan energiansiirtoverkon.

Kaupan palveluverkko

Maakuntakaavaan on tarve tehdä kauppaa koskevan muuttuneen lainsäädännön vuoksi myös kauppaan liittyviä päivityksiä. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alarajan nostaminen 4 000 k-m²:iin mukailee kaupanyksiköiden koon yleistä nousua ja on tästä syystä tarpeellinen. Alarajan nosto mahdollistaa kaupan kehittämisen myös alueilla, joilla vakituinen asukasmäärä ei ole välttämättä suuri, mutta kausiasukkaita on merkittävä määrä. Jäykät neliörajat eivät tue lähtökohtaisesti kilpailua ja kauppaa tulisikin ensisijaisesti ohjata palveluiden saavutettavuuden ja toimivan kilpailun kautta, eikä enimmäismitoituksella tai kaupan laatua koskevilla määräyksillä.

Kaupalle on tärkeää saavutettavuus ja liikenneratkeisuilla sekä niiden kehittämisellä on merkittävä vaikutus kauppaan. Ohjauksessa onkin hyvä kiinnittää huomiota kaupanyksiköiden sijoittumiseen suhteessa asuinalueiden sijaintiin ja saavutettavuuteen. Pidemmällä aikavälillä raide- ja raitiotieliikenteen kehittyminen edellyttää keskusta-alueiden uudelleentarkastelua. Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tavoitteena on ohjata vähittäiskauppa ensisijaisesti keskustoihin, missä palvelut ovat helposti saavutettavissa. Keskusta-alueiden kehittämisen ja elinvoimaisuuden edistämisen rinnalla on hyvä huomioida myös kaupanyksiköiden muut sijoittumismahdollisuudet ja näiden saavutettavuus.